

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Josefa Baxy, soudkyně Mgr. Evy Šonkové a soudce JUDr. Ivo Pospíšila v právní věci žalobce: **S. Ch.**, zastoupen Organizací pro pomoc uprchlíkům, z. s., se sídlem Kovářská 939/4, Praha 9, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra České republiky**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 16. 8. 2019, č. j. OAM-118/ZA-ZA11-ZA08-2018, v řízení o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 4. 3. 2021, č. j. 2 Az 49/2019-59,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Žalovaný **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalobci **se** právo na náhradu nákladů řízení **nepřiznává**.

O d ů v o d n ě n í :

I. Průběh řízení

[1] Žalobce, státní příslušník Běloruské republiky, podal dne 23. 1. 2003 žádost o udělení mezinárodní ochrany v České republice. Žádost však vzal zpět a řízení o udělení mezinárodní ochrany bylo zastaveno. Dne 31. 8. 2005 podal žalobce v pořadí druhou žádost o mezinárodní ochranu, které žalovaný vyhověl, a stěžovateli udělil mezinárodní ochranu. Dne 3. 4. 2017 žalovaný rozhodl o odnětí azylu z důvodu dle § 17 odst. 1 písm. e) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu. Žalovaný se totiž důvodně domníval, že se žalobce navrátil do země své státní příslušnosti a mezinárodní ochrany na území ČR tak již není zapotřebí.

[2] Žalobce posléze dne 1. 2. 2018 podal žádost o udělení mezinárodní ochrany. V pohovoru mimo jiné uvedl, že je členem nelegální politické strany – Jednotné občanské strany Běloruské republiky, na internetu komunikuje s lidmi, kteří jsou také v této straně, a píše na internet pravdu, osobní aktivity přímo nevyvíjí, jen ty na internetu. Bývalý politický společník, který se vrátil do Běloruska, byl odsouzen za diskreditaci Běloruské republiky. V roce 2016 předvolali jeho manželku v Bělorusku na KGB, kde se jí na něj

dotazovali; měli tam překlad rozhodnutí o udělení azylu a policista manželce řekl, že o žalobci vědí hodně věcí a bylo by lepší, aby zůstal tam, kde je, pokud se vrátí do Běloruska, „dostane tak 5 roků vězení na přemýšlení“. Žalobcův otec (již zemřelý azylant v ČR) žalobce v Bělorusku udal, neměli spolu ideální vztahy, hodně pil, bil žalobcovu matku (také azylantku v ČR) a byl na tom psychicky špatně, vyhrožoval stěžovateli i tím, že zařídí, aby mu odejmuli azyl. Od udělení azylu v roce 2006 žil žalobce nejvíce na Ukrajině a v Rusku, na území ČR příliš nepobýval. Žalobce popřel, že by se v době, kdy byl azylantem, navrátil do Běloruska. O mezinárodní ochranu žádá, neboť by mu po návratu do Běloruska hrozilo pronásledování a vězení.

[3] Žalovaný žalobci mezinárodní ochranu neudělil.

[4] Proti rozhodnutí žalovaného podal žalobce správní žalobu. Městský soud v Praze dospěl k závěru, že meritum věci [hrozící pronásledování dle § 12 písm. b) zákona o azylu] nemůže posoudit, jelikož tomu brání zásadní vada řízení spočívající v tom, že skutkový stav, který vzal žalovaný správní orgán za základ napadeného rozhodnutí, nemá oporu ve správním spise, ba je v některých aspektech se správním spisem v rozporu, a vyžaduje zásadní doplnění. Poukázal zejména na to, že k otázce, zda žalobce může pociťovat odůvodněný strach z pronásledování z důvodu svého členství v nelegální opoziční straně, neobsahuje správní spis žádné podklady. K otázce, zda v případě žalobce existují důvodné obavy z hrozby skutečného nebezpečí vážné újmy z důvodu jeho předchozího postavení jakožto politického azylanta, obsahuje správní spis velmi nedostatečné podklady, které přitom neodůvodňují závěr přijatý žalovaným. Pro výše uvedené městský soud zrušil rozhodnutí žalovaného a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalovaného

[5] Žalovaný (dále jen „stěžovatel“) napadl rozsudek městského soudu kasační stížností z důvodu dle § 103 odst. 1 písm. a) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“).

[6] V ní uvádí, že opakovaně zdůrazňoval význam odnětí azylu dle § 17 odst. 1 písm. e) zákona o azylu. Požadavek žalobce na osvětlení toho, jaké události či skutečnosti vedly stěžovatele ke změně názoru, pokud mu v minulosti ze stejných důvodů byl udělen azyl, je scestný. Žalobce opakovaně žádá o mezinárodní ochranu v zemi, v níž však fakticky ani nežil. Vše nasvědčuje tomu, že stěžejním důvodem, pro který se žalobce snaží azyl opětovně získat, je legalizace pobytu na území ČR. Stěžovatel měl s ohledem na zásadu subsidiarity mezinárodní ochrany hledat ochranu v zemích, ve kterých se fakticky zdržoval. Tuto skutečnost, jejíž důvodnosti pro posouzení aktuální žádosti o mezinárodní ochranu se stěžovatel ve svém vyjádření k žalobě dovolával, soud ve svém rozsudku zcela pominul, a rozhodl bez ohledu na to, že k odnětí uděleného azylu žalobci bylo přistoupeno z důvodu uvedených v § 17 odst. 1 písm. e) zákona o azylu (přičemž sám městský soud označil předešlé odnětí azylu žalobci za důvodné) – tedy z důvodů zapříčiněných samotným žalobcem, nikoli například změnou situace v zemi původu.

[7] Žalobce ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že v minulosti byl azylantem a nepřestal jím být snad proto, že důvody udělení azylu pominuly (zlepšení politické či bezpečnostní situace v Bělorusku). Rozhodnutí o odnětí udělené mezinárodní ochrany je založeno na pouhé domněnce, že se žalobce vrátil zpět do země původu (to se však nestalo – toliko opomněl nahlásit, že bude pracovně mimo ČR). Ustanovení § 17 odst. 1 písm. e) zákona o azylu vyžaduje, aby azylant dobrovolně pobýval ve státě, který opustil z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu (nelze připustit toliko důvodné domněnky stěžovatele, které se nezakládají na pravdě, ale zákon vyžaduje jistotu ohledně pobytu). Požadavek soudu na řádné posouzení (byť i) minulé politické aktivity žalobce, ve státě, který je „proslulý“ právě potíráním a trestáním jakékoliv politické aktivity (což potvrzuje aktuální dění v Bělorusku), je dle žalobce zcela oprávněný. Městský soud se navíc s důvody pro odnětí azylu neztotožnil, jak nepravdivě tvrdí stěžovatel. V době odnětí azylu se žalobce nenacházel na území ČR, proto neměl faktickou možnost se proti rozhodnutí o odnětí azylu bránit (nebylo mu doručeno a o této skutečnosti se dozvěděl až dodatečně v době, kdy již vypršela lhůta k podání žaloby). Zdržování se („faktické žití“) na území ČR před podáním žádosti o mezinárodní ochranu není podmínkou pro udělení mezinárodní ochrany. V opačném případě by žadatelé nemohli získat mezinárodní ochranu.

[8] Žalobce dále poukazuje na rozsudky Nejvyššího správního soudu k otázkám účelového podání žádosti o mezinárodní ochranu s cílem legalizovat pobyt a článek JUDr. Camrdu k této otázce. V rozsudku ze dne 12. 5. 2021, č. j. 6 Azs 268/2020 – 50, se Nejvyšší správní soud zabýval otázkami relevantními i pro nyní projednávanou věc. Pro výše uvedené považuje žalobce kasační stížnost za nedůvodnou.

III. Posouzení kasační stížnosti

[9] Nejvyšší správní soud ověřil, že stěžovatel je osobou oprávněnou k podání kasační stížnosti (§ 102 s. ř. s.). Kasační stížnost podal včas (§ 106 odst. 2 s. ř. s.) a doložil, že v řízení za něj v souladu s § 105 odst. 2 s. ř. s. jedná osoba s vysokoškolským právnickým vzděláním. Jedná se však o věc mezinárodní ochrany, a proto se soud podle § 104a s. ř. s. zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje zájmy stěžovatele. Není-li tomu tak, Nejvyšší správní soud takovou kasační stížnost odmítne jako nepřijatelnou.

[10] Institut nepřijatelnosti a jeho dopady do soudního řízení správního Nejvyšší správní soud podrobně vyložil v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, v němž interpretoval neurčitý právní pojem „*přesah vlastních zájmů stěžovatele*“. Ve vztahu k přijatelnosti kasační stížnosti žalovaného Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 31. 1. 2007, č. j. 2 Azs 21/2006 - 59, č. 1143/2007 Sb. NSS, uzavřel, že kasační stížnost lze považovat za přijatelnou, pokud by bylo shledáno zásadní pochybení krajského soudu při výkladu hmotného nebo procesního práva, případně pokud by krajský soud nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu. Přijatelnost by byla konstatována bez ohledu na to, že by takovým pochybením krajský soud zásadně nemohl zasáhnout do hmotně-právního postavení stěžovatele (žalovaného).

[11] Na otázky (kasační námitky) vznesené stěžovatelem již judikatura Nejvyššího správního soudu dala odpověď, přičemž stěžovatel ani neuvádí, v čem shledává přijatelnost své kasační stížnosti. Krajský soud tuto judikaturu plně respektoval. Nepochybil ani při výkladu hmotného nebo procesního práva, natož zásadě.

[12] Dle bodu [19] rozsudku č. j. 6 Azs 268/2020 – 50, „[p]řestože byl stěžovateli azyl odňat (na podkladě domněnky, že stěžovatel dobrovolně pobývá ve státě původu), nelze odhlížet od skutečnosti, že stěžovateli byl azyl již jednou udělen a z jakých důvodů k tomu došlo. Při posouzení (opakované) žádosti o mezinárodní ochranu nelze přehlížet azylovou „historii“ žadatele, zvláště jedná-li se o bývalého azylanta, tedy osobu, která již jednou naplnila podmínky pro udělení této formy mezinárodní ochrany.“ K tomu v bodu [20] dodal, že „[ú]čelem mezinárodní ochrany je poskytnout ochranu osobám před pronásledováním či újmou, není-li schopen či ochoten tuto ochranu poskytnout jejich vlastní stát. Právní úprava neurčuje maximální délku takové ochrany. Obecně platí, že mezinárodní ochrana je udělována na dobu, po kterou trvá její potřeba. Na rozdíl od doplňkové ochrany, která se uděluje nejméně na 1 rok s možností prodloužení (§ 53 odst. 1 a 4 zákona o azylu), azyl se uděluje na dobu neurčitou s tím, že jej lze odejmout (§ 17 zákona o azylu). Stěžovateli nebyl azyl odňat proto, že by důvody pro udělení azylu pominuly. Od doby, kdy mu byl v roce 2002 azyl udělen, tedy nebylo zjišťováno, zda je i nadále třeba stěžovateli poskytovat mezinárodní ochranu z důvodu, že byl v minulosti pronásledován pro svůj postoj k politickému režimu v Bělorusku. Rozhodnutí o odnětí azylu z důvodu podle § 17 odst. 1 písm. e) zákona o azylu, tj. že „azylant dobrovolně pobývá ve státě, který opustil z důvodů uvedených v § 12“, netvoří překážku takovému postupu (ostatně kdyby tomu tak bylo, žalovaný by k meritornímu posouzení opakované žádosti stěžovatele ani nepřistoupil).“ Obdobně tuto překážku nestanoví ani skutečnost, že stěžovatel na území státu, v němž žádá o mezinárodní ochranu před podáním (opakované) žádosti, fakticky nežil či prostě konstatování stěžovatele o existenci zásady subsidiarity mezinárodní ochrany. Skutková zjištění v řízení o mezinárodní ochraně dokonce mohou zcela popřít skutkový stav zjištěný v jiném řízení (o odnětí udělené mezinárodní ochrany), je však nutné tyto rozdíly dostatečně odůvodnit.

[13] Skutečnost, že od udělení azylu uplynula poměrně dlouhá doba, nemůže být sama o sobě zárukou, že důvody, pro které byl azylantovi udělen azyl, nejsou i nadále relevantní, a to zvláště za situace (jako je tomu v posuzované věci), kdy ke změně vládnoucího nedemokratického režimu vůbec nedošlo (srov. výše citovaný rozsudek Nejvyššího správního soudu).

[14] Na podkladě ve spise shromážděných informací o zemi původu nelze dospět k závěru, že by se situace v Bělorusku ve vztahu k oponentům etablovaného režimu, resp. v oblasti lidských práv, nějakým podstatným způsobem změnila, resp. zlepšila (k tomu srov. výše citovaný rozsudek či rozsudky téhož soudu ze dne 7. 4. 2021, č. j. 7 Azs 248/2020 – 27, či ze dne 27. 5. 2021, č. j. 8 Azs 254/2020 – 80).

[15] Domnělá účelovost podání žádosti o udělení mezinárodní ochrany v případě důvodnosti žádosti není překážkou pro udělení mezinárodní ochrany (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 6. 2019, č. j. 8 Azs 27/2019 – 52).

[16] S ohledem na nedostatečně zjištěný skutkový stav, což stěžovatelka ani nepopírá, Nejvyšší správní soud nemohl posoudit další námitky vztahující se přímo k otázce pronásledování dle zákona o azylu (neměl k nim, stejně jako krajský soud, dostatečná skutková zjištění požadované kvality a kvantity k situaci v zemi původu).

IV. Závěr a náklady řízení

[17] S ohledem na shora uvedené dospěl soud k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 *in fine* s. ř. s.). O náhradě nákladů řízení rozhodl podle § 60 odst. 1 za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatel nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti, neboť ve věci neměl úspěch. Žalobce byl zastoupen Organizací pro pomoc uprchlíkům, z.s. tedy právnickou osobou, k jejíž činnosti, uvedeným ve stanovách, patří poskytování právní pomoci uprchlíkům nebo cizincům. Tento zástupce nemá právo na odměnu za zastupování, má pouze právo na náhradu účelně vynaložených nákladů (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 9. 2008, sp. zn. 4 Azs 51/2008 – 79), které však neprokázal. Soud proto žalobci náhradu nákladů řízení nepřiznal.

Poučení: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 26. srpna 2021

JUDr. Josef Baxa
předseda senátu